

ВІДГУК
офіційного опонента
на дисертаційне дослідження
ТРОФИМЧУКА СЕРГІЯ МИХАЙЛОВИЧА
на тему «**Методичні засади синтезу медійних засобів**
в архітектурі торгово-розважальних комплексів»
представлену на здобуття наукового ступеня кандидата архітектури
за спеціальністю 18.00.01 Теорія архітектури, реставрація пам'яток архітектури

Детальне вивчення дисертації ТРОФИМЧУКА Сергія Михайловича за темою «МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ СИНТЕЗУ МЕДІЙНИХ ЗАСОБІВ В АРХІТЕКТУРІ ТОРГОВО-РОЗВАЖАЛЬНИХ КОМПЛЕКСІВ» та його наукових публікацій, дозволяє зазначити наступні результати щодо оцінки їх наукового рівня, зокрема актуальності, обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, їх наукової новизни, практичного значення, а також загальної оцінки роботи.

Актуальність теми дисертаційного дослідження пов'язана із розвитком нових медіа, тотальною комп'ютеризацією та все більшим доступом українців до всесвітньої мережі Інтернет, а отже, сприйняттям усіх процесів формування і розвитку цифрової культури, раніше розвинутої в Західній Європі і в США. Сьогодні ми спостерігаємо, як звичні культурні артефакти – тексти, фотографії, картини, фільми, музика, віртуальні простори стають «інтерфейсами». Відтепер користувачі взаємодіють не з комп'ютером, а із культурою, зашифрованою в цифровій формі. Інтерактивність віртуальних світів на екранах вже можна розглядати як ключову культурну форму ХХІ ст. Зароджується нова мова, знаки, символи і, відповідно, коди, які ще потребують дослідження. Нові медіа, як і колись їх предок кінематограф, сьогодні є провісниками масштабного процесу культурної реконцептуалізації, оскільки саме вони породили штучну символічну систему, під впливом якої формується потреба у видовищності оточуючого середовища та бажання створювати нові художні форми у електронному вигляді. Першими, хто сприйняв усі нововведення, пов'язані із сучасними технологіями та технікою, стали будівлі комерційного призначення – торговельно-розважальні центри із їх медіафасадами і медіапросторами, де інтеграція медіа-структур відкриває нові можливості для підвищення візуальної комунікації та інтерфейсу взаємодії між середовищем та споживачем. У дисертації досліджується інформаційне розширення архітектурної візуальності, що є важливим з огляду на сучасні тенденції в урбаністичному дизайні та технологічні виклики. Тема підкріплена потребами ринку комерційної нерухомості та інтеграції новітніх технологій у громадські простори, що підкреслює її актуальність для архітектурної науки та практики. Отже, актуальність теми даного дисертаційного дослідження не викликає сумнівів.

Оцінку обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій дисертації забезпечено проведеним ґрунтовним аналізом численних джерел, в тому числі законодавчих актів і нормативних документів. Автор дисертації спирається на достатню кількість наукових джерел (153 посилання), результати практичних досліджень, зокрема аналіз ринку комерційної нерухомості, а також на приклади інтеграції медіа в архітектуру. Дисертант демонструє логічну послідовність у викладенні матеріалу та формулюванні висновків, що підтверджується апробацією результатів на наукових конференціях і впровадженням їх у навчальний процес.

В роботі представлено грамотне використання загальнонаукових та спеціальних методів дослідження, що є важливим фактором та сприяє належному рівню обґрунтованості запропонованих наукових положень. Застосовані методи дозволили автору зібрати, проаналізувати та узагальнити конкретну інформацію про сучасні тенденції в архітектурі та інтеграцію медійних технологій у простір торгово-розважальних комплексів, досягти визначеної мети дослідження, забезпечити належну обґрунтованість і достовірність отриманих наукових результатів.

Запропоновані підходи до проектування мають практичне значення для галузі і стосуються застосування методик синтезу медіа і архітектури для створення багатошарової візуальності та посилення емоційного впливу на відвідувачів торгово-розважальних комплексів, що сприяє підвищенню їх комерційної привабливості.

Достовірність основних положень дисертації підтверджується: проведеним комплексним критичним аналізом теоретичних робіт і практичного досвіду за обраною тематикою, застосуванню загальних та спеціальних наукових методів для проведення дослідження, що дозволило отримати результати, які не викликають сумніву.

Робота також отримала широке оприлюднення та позитивну оцінку на міжнародних конференціях та у рецензованих фахових виданнях, що свідчить про її важливість і актуальність. Основний зміст роботи засвідчується 18 публікаціями, з яких: 6 – у наукових фахових виданнях України; 1 – у наукових фахових виданнях інших держав; 8 – у наукових працях, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації; 3 – у наукових працях, які додатково відображають наукові результати дисертації.

Кількість доповідей на конференціях свідчить про повну апробацію роботи, а список публікацій демонструє, що всі ключові положення дослідження були висвітлені у визнаних наукових виданнях, затверджених ДАК.

Достовірність наукових положень, висновків та результатів доведено результатами впровадження у практичну діяльність, наприклад у вигляді ескізних пропозицій (концепції) облаштування експозиційного простору в приміщеннях стилістичної частини Андріївської церкви, пам'ятки історії, архітектури, а також в освітній процес – підготовлених і опублікованих Методичних вказівок «Проектування об'єктів громадської архітектури» у співавторстві із д-м. арх., проф. О.С. Слепцовим (КНУБА, 2016р.) та ін.

В усіх випадках, де дисертант є співавтором, чітко зазначено вклад в публікацію.

Таким чином, робота має наукову обґрунтованість і практичне підтвердження через її впровадження у реальну проектну діяльність та навчальний процес університету. Наведені аргументи демонструють підтвердження достовірності отриманих основних положень дисертації.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у розробці методичних засад синтезу медійних засобів в архітектурі торгово-розважальних комплексів. Автор вперше досліджує поняття «медіа-фактури» та «медіа-текстури» як елементів інтеграції електронних медіа в архітектурний простір. Важливою новизною є також розробка моделі організації медіа-впливу в архітектурі, що передбачає синергію між медіа-структурами та архітектурною формою з урахуванням специфіки функціонування торгово-розважальних комплексів. Запропоновані підходи до проектування медіа-архітектурних систем, де спостерігач виступає центром розгортання композиції, формують основу для подальшого розвитку медіа-активної архітектури та розширення її концептуальних меж.

Важливо відзначити наступні положення:

- вперше розроблено класифікацію архітектурних медіа-структур;
- сформульовано основні принципи медіа-архітектурного синтезу;
- надано визначення ключовим поняттям у сфері медіа-архітектури;
- розширено та поглиблено уявлення про взаємодію матеріального простору та медіа-поля, зокрема в аспекті їхнього спільного змісту та взаємопов'язаних просторово-часових форм;
- значно доповнено теоретичну базу знань з медіа-архітектури шляхом залучення іноземних наукових джерел, які раніше не використовувалися у вітчизняній науковій літературі.

Вважаю, що положення наукової новизни чітко сформульовані, їх відповідність кваліфікаційним критеріям повністю відповідає чинним нормативним вимогам.

Практичне значення дослідження. Результати дослідження Сергія Михайловича ТРОФИМЧУКА мають суттєве практичне значення, та можуть бути використані в архітектурній і містобудівній практиці, як на аналітичному етапі, так і при розробці проектної документації, в майбутніх наукових студіях проблем організації торговельно-розважальних центрів та у навчальному процесі, оскільки надають інформацію про можливість інтеграції медіа-структури в архітектурне середовище та їх синтез, що може бути використано при розробці нових, та доповненні існуючих об'єктів комерційного характеру для міст України.

Оцінка змісту, стилю та мови дисертації, її завершеності, оформлення.

Дисертаційна робота складається з анотації, термінологічного словника, вступу, трьох основних розділів, висновків до кожного розділу та загальних висновків до роботи, характеризується логічною структурованістю, чітким викладом матеріалу та послідовним розкриттям теми. Виклад матеріалу доповнено додатками, що містять ілюстративні дані та інші супутні матеріали, а також список використаних джерел. Загальний обсяг роботи становить 229 сторінок. Додатки складаються з 62 сторінок ілюстрацій і двох актів впровадження результатів. Список використаних джерел включає 153 позиції.

У вступі дисертації «Методичні засади синтезу медійних засобів в архітектурі торгово-розважальних комплексів» автор окреслює актуальність теми, здійснює огляд основних концепцій, визначає мету та завдання дослідження, описує методи, які використовувалися для досягнення поставлених цілей, а також здійснює обґрунтування вибору теми у світлі сучасних тенденцій архітектури.

У **першому розділі** дисертації «Аналіз медіа-впливу в архітектурі сучасних торгово-розважальних комплексів» автор розглядає досвід реалізації медіа-елементів у дизайні торгово-розважальних комплексів, акцентуючи увагу на функціональності та естетичному впливі. Досліджуються аспекти інтерактивності, мультимедійних установок та візуальних комунікацій, які сприяють залученню відвідувачів та створенню унікального досвіду.

Особлива увага приділяється прогнозованості сприйняття архітектури та можливості формування її образу відповідно до авторського задуму. Автор також відзначає, що інформаційні технології, на яких ґрунтуються медіа-архітектурні засоби, мають значний потенціал у встановленні взаємодії з людськими сенсорними аналізаторами.

У розділі також проведено аналіз соціально-економічних передумов інтеграції інформаційних засобів в архітектурні простори. Виокремлено основні етапи розвитку торговельної нерухомості в Україні та визначено типологічні категорії об'єктів, які сформувалися в процесі цього розвитку. Розглянуто планувальні та логістичні структури цих об'єктів.

Автор аналізує історичні етапи розвитку інформаційного обміну в архітектурі, спираючись на концепції філософа медіа Маршалла Маклуена. Окремо виділено світло-дизайнерські, проєкційні, екранні та медіа-поверхні, а також класифікацію їх просторової організації. Наведено класифікацію традиційних (аналогових) медіа-засобів в архітектурному просторі, яку доповнено схемами та рисунками

У **другому розділі** «Методичні засади дослідження та складові медіа-архітектурного синтезу» ТРОФИМЧУК С.М. викладає основні підходи до синтезу медійних елементів у архітектурному просторі. Розділ містить детальний опис методів, які використовувалися для вивчення інтеграції медіа у торгово-розважальних комплексах, зокрема аналіз випадків успішних проєктів.

Автор визначає ключові складові медіа-архітектурного синтезу, такі як медіа-фактура, медіа-текстура та принципи їхнього функціонування у взаємодії з архітектурною формою. Особлива увага приділяється концептуальному підходу, який передбачає, що медіа не лише доповнює архітектуру, а й стає її невід'ємною частиною.

Автор також приділяє увагу конструктивно-технологічним аспектам медіа-архітектурних об'єктів, виокремлюючи важливі для дослідження категорії, такі як «медіа-поверхня» та «медіа-фактура». Сергій Миколайович аргументовано доводить, що архітектурні простори в медіа-контексті перетворюються на потужний засіб передачі інформації, що дає можливість сприймати архітектуру не лише як фізичний об'єкт, але й як активного учасника інформаційного обміну.

Значну увагу в роботі приділено аналізу медіа-структур та їх зв'язку з архітектурним простором. Автор детально розглядає, як певні типи медіа-структур

взаємодіють з архітектурними рішеннями, включаючи використання технологій доповненої реальності для посилення візуального та функціонального ефекту архітектури.

Наприкінці розділу дисертант представляє власну класифікацію архітектурних медіа-структур, відзначаючи ключові характеристики, що визначають їхню взаємодію з архітектурним середовищем. Ця класифікація є важливим елементом дослідження, оскільки вона дозволяє глибше зрозуміти принципи синтезу архітектурних та медійних компонентів, а також їх потенційні можливості для подальшого розвитку.

У **третьому розділі** «Рекомендації щодо проектування медіа-архітектурних систем торгово-розважальних комплексів» автор пропонує практичні аспекти реалізації медіа-архітектурних рішень, зосереджуючи увагу на ключових елементах, які сприяють успішному синтезу медійних та архітектурних складових. Розділ містить рекомендації щодо вибору технологій, дизайну та інтеграції медіа у просторові рішення.

Автор підкреслює важливість гнучкості та адаптивності медіа-структур, що дозволяє їм реагувати на зміни в потребах користувачів та тенденціях ринку, а також розглядає аспекти взаємодії між різними медійними елементами та архітектурним середовищем, що відкриває нові можливості для створення унікальних просторових вражень.

Результатом третього розділу є конкретні рекомендації для практиків, та потенційні можливості для подальшого розвитку медіа-активної архітектури, зокрема в контексті нових технологій та інноваційних підходів до проектування. Дисертант зосереджується на аналізі рівнів інтеграції медіа-структур в архітектурний простір та виділяє п'ять основних принципів цього синтезу: доцільність, супідрядність, трансформацію, розширення та гармонізацію. ТРОФИМЧУК С.М. Автор виділяє три основні типи впливу: акцентний, ілюзорний та деконструктивний та наголошує на композиційній трансформації архітектурних форм, зокрема, зміну масштабів, ритму, динаміки та тектоніки архітектурного об'єкту. Дисертант підкреслює, що ці трансформації дозволяють архітектурним об'єктам набувати нових, раніше не властивих їм візуальних та функціональних характеристик.

Автор доводить, що розвиток нових архітектурних форм потребує інноваційних методик, які дозволяють розширювати горизонти досліджень у цій сфері, відкриваючи перспективи для подальших наукових пошуків та практичних рішень.

Кожен з розділів дисертації завершується висновками.

Загальні висновки дисертаційного дослідження логічно і послідовно розкривають його результати роботи, містять основні положення дисертаційного дослідження, які є структуровані, логічні і демонструють високий науковий рівень даного дослідження, обґрунтованість і достовірність його результатів.

Необхідно зазначити, що структура дисертації побудована чітко та лаконічно, відповідно до поставленої мети та завданням. Мова дисертації легка і зрозуміла, здобувач наукового ступеня кандидата архітектури ТРОФИМЧУК С.М. вільно

володіє сучасною професійною і науковою термінологією. Оформлення дисертації відповідає вимогам ДАК до такого типу робіт.

Робота є завершеною науковою працею, оскільки всі визначені завдання знаходять вирішення, а результати дослідження повністю відповідають заявленій темі та меті дисертації.

Значення одержаних результатів для науки і практики, щодо їх можливого використання.

У дисертаційній роботі ТРОФИМЧУКА С.М. детально розглянуто всі аспекти, які стосуються інтеграції медіа-елементів в архітектуру торгово-розважальних комплексів, що підтверджується якісним аналізом теоретичних і практичних питань. Окремо слід відзначити високий рівень міждисциплінарного підходу, що дозволило автору розкрити тему на перетині архітектури, медіа-технологій та комерційної нерухомості (ТРИЦ).

Запропоновані поняття, такі як медіа-фактура, медіа-текстура та концепція охолодження медіа-впливу, збагачують теоретичний апарат і створюють базу для подальших досліджень у сфері медіа-активної архітектури. Результати роботи можуть бути використані у навчальному процесі при курсовому та дипломному проектуванні.

Окремі положення роботи мають практичну цінність, а отримані результати дозволяють не лише поглибити теоретичні знання, а й застосовувати їх у реальному проектуванні, наприклад, при розробці торгово-розважальних комплексів та інших громадських просторів, де інтеграція медіа-елементів відіграє важливу роль у формуванні середовища. Розроблені автором рекомендації щодо проектування медіа-архітектурних систем сприяють створенню інноваційних архітектурних рішень, що враховують не лише естетичні, але й функціональні та комерційні аспекти медіа-інтеграції.

Відповідність змісту автореферату до основних положень дисертації.

Структура автореферату дисертації відповідає вимогам оформлення наукових робіт. Документ повністю відповідає основним положенням та висновкам, викладеним у самій роботі, чітко відображає ключові аспекти дослідження, такі як актуальність теми, наукова новизна, методологічні засади, результати, а також практичне застосування отриманих знань.

У авторефераті збережено логічну структуру, що відображає основні розділи дисертації, а також ключові терміни та концепції, такі як медіа-архітектура, інтеграція медіа-елементів і синергія архітектурної та медійної складових. Це засвідчує успішну спробу узагальнення важливої інформації, без втрати суті наукового дослідження. Автореферат надає чітке уявлення про зміст і результати дисертації, що сприяє її подальшому використанню в науковій і практичній діяльності.

Дискусійні положення та зауваження. Високо оцінюючи дисертаційне дослідження Сергія Михайловича ТРОФИМЧУКА, висловлю деякі дискусійні думки, зауваження та побажання:

1. Термінологічний словник, представлений на початку роботи (с.21) містить загальноприйняті терміни, розповсюджені в різних галузях науки, проте, не містить термінів, що, як зазначає автор, були введені ним особисто при проведенні

дослідження, наприклад, «протагоніст» – хто це?, «експозиція» – яка?, «сценарій» – який (літературний, театральний, кінематографічний)? Дещо сумнівним видається введення терміну «протагоніст», оскільки, слідуючи законам побудови драматичного твору, повинен бути і «антагоніст», проте автор про це не згадує. Виникає питання, чи не слід цей термін замінити терміном «споживач»?;

2. Зважаючи на те, що автор ввів поняття із галузі драматичних творів, вважаю, що йому варто більш детально розібрати роль протагоніста (споживача), методи побудови експозиції і, особливо, сценарію. На прикладі показати, як за допомогою медіа засобів можна провести протагоніста (споживача) через простір, вибудований за методом експозиції та за певним сценарієм – наразі ці позиції заявлені декларативно;

3. При визначенні новизни автор пише: «...поглиблено знання про співвідносини матеріального простору та медіа-поля на рівні спільних змістів та суміжних часово-просторових форм» (с. 29). Тобто, знання вже були, а здобувач їх поглибив (доповнив)? В такому разі цей пункт потрібно віднести до підпункту «доповнено». Наразі, автор трактує це як «вперше» зроблено (досліджено);

4. ТРОФИМЧУК С.М. неодноразово зазначає, що архітектурна форма є інформаційною системою, а її синтез із цифровими технологіями є інформаційним повідомленням. Проте, з точки зору архітектурної семантики, будь-яка архітектурна форма (її розміщення в середовищі, об'єм, декор), навіть без мультимедійних нашарувань є повідомленням у просторі і часі. На мою думку, в дослідженні не вистачає аналізу інформативності самої архітектурної форми, доповненої відповідним цифровим устаткуванням, або без нього та впливу на оточуюче середовище саме з точки зору семантичної означенності, знакової структури комерційних будівель. Автор у додатку А «Дослідження практичного досвіду» подає архітектурні об'єкти, зазначаючи їх параметри та особливості медійного устаткування, проте, цей аналіз не розкриває їх впливу на середовище і сприйняття архітектурної форми споживачем;

5. Потребують структуралізації висновки по розділам та загальні висновки по роботі, адже інколи вони просто коротко описують те, що автор досліджував у розділі і тому нагадують анотацію до нього (с. 98);

Висловлені зауваження мають дискусійний та дорадчий характер і не впливають на загальну високу оцінку представленої наукової роботи.

Вважаю, що на основі даного дисертаційного дослідження його автору ТРОФИМЧУКУ С.М. необхідно підготувати інтерактивну монографію, яка буде наочно демонструвати усі варіанти розміщення, функціонування і дійсної візуальної та утилітарної трансформації архітектурного простору громадських будівель із медійними засобами.

Загальні висновки та оцінка дисертації.

Дисертаційна робота Сергія Михайловича ТРОФИМЧУКА є завершеним науковим дослідженням, яке фокусується на вирішенні актуальних наукових завдань, пов'язаних з інформаційними технологіями та медіа-комунікаціями в контексті архітектури сучасних торгово-розважальних комплексів. та може бути

оцінена позитивно. Автор продемонстрував високий рівень професійної підготовки та здатність компетентно та сучасно вирішувати наукові проблеми.

З урахуванням вищезазначеного, вважаю, що дисертація на тему «МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ СИНТЕЗУ МЕДІЙНИХ ЗАСОБІВ В АРХІТЕКТУРІ ТОРГОВО-РОЗВАЖАЛЬНИХ КОМПЛЕКСІВ» повністю відповідає всім вимогам наукової спеціальності 18.00.01 – теорія архітектури, реставрація пам'яток архітектури та вимогам пунктів 11 і 14 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вчених звань ДАК Міністерства освіти і науки України», що пред'являються до кандидатських дисертацій, а її автор, СЕРГІЙ МИХАЙЛОВИЧ ТРОФИМЧУК, заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата архітектури за спеціальністю 18.00.01 – теорія архітектури, реставрація пам'яток архітектури.

Офіційний опонент

*в.о. завідувача кафедри теорії, історії архітектури
та синтезу мистецтв Національної академії
образотворчого мистецтва і архітектури,
кандидат архітектури, доцент*

О.А. ТРОШКІНА

Сергій Трофимчук
Згідно з
завідуючою
Начальник відділу кадрів
Сергій П.